

KIRJE tov. JERMAKOVSKILLE

Tov. Jermakovski!

Pyydän anteeksi, että vastaukseni on viivästynyt. Olin kaksi kuukautta lomalla, eilen palasin Moskovaan ja vasta tänään minulla oli tilaisuus tutustua Teidän kirjeeseen. Mutta parempi myöhään kuin ei milloinkaan.

Engelsin kielteinen vastaus kysymykseen: „Voiko tämä vallankumous tapahtua jossakin yhdessä maassa?“— heijastaa täydellisesti kapitalismin esimonopolistista kautta, esi-imperialistista kautta, jolloin ei vielä ollut ehtoja kapitalististen maiden epätasaiselle, hyppäyksittäin tapahtuvalle kehitykselle, jolloin ei siis ollut vielä edellytyksiä proletaarisen vallankumouksen voitolle yhdessä maassa (tämän vallankumouksen voiton mahdollisuus yhdessä maassa, kuten tunnettua, johtuu kapitalististen maiden epätasaisen kehityksen laista imperialismin oloissa). Lenin esitti ja saattoi vasta imperialismin kaudella esittää kapitalististen maiden epätasaisen kehityksen lain ja siihen liittyvän määritelmän proletaarisen vallankumouksen voiton mahdollisuudesta yhdessä maassa. Tällä muuten onkin selitettävissä se, että leninismi on imperialis-

min kauden marxilaisuutta, että se on imperialismia edeltäneellä kaudella syntyneen marxilaisuuden edelleen kehittämistä. Kaikesta nerokkuudestaan huolimatta Engels ei voinut nähdä sitä, mitä ei ollut vielä olemassa esimonopolistisen kapitalismin kaudella, viime vuosisadan 40-luvulla, jolloin hän kirjoitti teoksensa „Kommunismmin periaatteet“⁴³, ja mikä on syntynyt vasta myöhemmin, monopolistisen kapitalismin kaudella. Toisaalta Lenin, nerokkaana marxilaisena, ei voinut olla huomaamatta sitä, mitä oli jo syntynyt Engelsin kuoleman jälkeen, imperialismiin kaudella. Ero Leninin ja Engelsin välillä on siis ero niiden kahden historiallisen aikakauden välillä, mitkä erotavat heitä toisistaan.

Ei voi olla puhettakaan siitä, että „Trotskin teoria on yhdenmukainen Engelsin opin kanssa“. Engelsillä oli syytä antaa kieltävä vastaus 19. kysymykseen (kts. hänen „Kommunismmin periaatteet“) esimonopolistisen kapitalismin kaudella, viime vuosisadan neljäkymmentäluvulla, jolloin ei voinut olla puhettakaan kapitalististen maiden epätasaisen kehityksen laista. Trotskilla sitä vastoin ei ole mitään perustetta toistaa XX vuosisadalla tätä Engelsin vanhaa vastausta, joka on otettu jo eletyiltä kaudelta, ja liittää sitä mekaanisesti uuteen, imperialistiseen aikakauteen, jolloin epätasaisen kehityksen laki on jo yleisesti tunnettu tosiasia. Engels perusti vastauksensa aikansa esimonopolistisen kapitalismin analyysiin. Trotski sensijaan ei analysoi, vaan irrottautuu omasta aikakaudestaan, hän unohtaa elävänsä XX vuosisadalla, imperialismiin kaudella eikä viime vuosisadan neljäkymmentäluvulla ja ottaa vieikkaasti XIX vuosisadan

neljäkymmentäluvulla eläneen Ivan Ivanovitshin nenän ja sovittaa sen XX vuosisadan alussa elävän Ivan Nikiforovitshin leukaan, luullen nähtävästi, että sillä tavalla voidaan viekkaasti pettää historiaa. En luule, että nämä kaksi toisilleen aivan vastakkaista metodia voisivat antaa perustaa puhua „Trotskin teorian yhdenmukaisuudesta Engelsin opin kanssa“.

Komm. tervehdyksin *J. Stalin*

15. IX. 25

Julkaistaan ensi kertaa